

“Dairemiz, itiraz konusu kuralın "Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir." hükmünü havi olan "Hak arama hürriyeti" kenar başlıklı Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasına aykırı olduğu gerekçesiyle iptal edilmesi gerektiği kanaatinde.

Ancak, aşağıda açıklanacağı üzere, Dairemizdeki kanaat, bu cümlenin her halde Anayasa'ya aykırı olduğu yönünde değildir. Dairemizin kanaati, bu cümlenin istinaf başvurusunun kısmen veya tümünden kabul edilip, istinaf konusu ilk derece mahkemesi kararlarının kısmen veya tümünden kaldırılıp davanın kısmen veya tümünden ilk derece mahkemesinin istinaf edilen kararındaki sonuçtan başka bir sonuçla karara bağlanması halinde bu cümlenin Anayasa'ya aykırılık oluşturacağı yönündedir.

Şöyle ki:

6100 sayılı Kanun'un halen yürürlükte olan haline göre, ilk derece mahkemelerince verilen kararlardan kesin olmayanların kanun yolu incelemeleri, kural olarak, önce bölge adliye mahkemelerince istinaf incelemesi yapılmak suretiyle olmaktadır. Yani, kural olarak, kesin olmayan her ilk derece mercii kararı bölge adliye mahkemelerinin istinaf incelemesinden geçmektedir.

6100 sayılı Kanun'un 362. maddesinde sayma yoluyla belirtilen davalar dışında bölge adliye mahkemelerince verilen kararlar hakkında ise Yargıtay'a temyiz yoluna başvuru imkanı bulunmakta olup, temyiz edilebilir kararlarda Yargıtay'a temyiz başvurusunda bulunulması halinde ise, Yargıtay'ın bölge adliye mahkemesi kararlarını onaması durumunda yargılama nihayete ermekte; Yargıtay'ın bölge adliye mahkemesi kararlarını bozması durumunda ise yargılama nihayete ermemekte, dosya ilgili bölge adliye mahkemesine dönmekte, bölge adliye mahkemesinin ısrar etme veya bozmaya uyma yetkisi bulunmakta, ısrar halinde davanın Yargıtay'ın Hukuk Genel Kuruluna intikali mümkün olabilmektedir.

Ancak, 6100 sayılı Kanunun 362. maddesinde sayılan kararlar hakkında Temyiz Kanun yoluna başvurulması mümkün olmadığı, diğer bir deyişle ve eldeki başvuru bağlamında 362. maddenin 1. fıkrasının (a) alt bendi uyarınca miktar veya değeri kırk bin Türk Lirasını (bu tutar dahil) geçmeyen davalara ilişkin kararlar için bölge adliye mahkemelerince yapılan istinaf incelemelerinin nihai kanun yolu olduğu açıktır.

Bu husus, hem ilk derece mahkemesince verilen ve miktar veya değeri kırk bin Türk Lirasını (bu tutar dahil) geçmeyen davalara ilişkin kararlar yönünden verilen istinaf talebinin esastan reddi kararları için hem de ilk derece mahkemeleri kararlarının kısmen veya tümünden uygun bulunmaması ve istinaf başvurularının kısmen veya tümünden kabul edilip ilk derece mahkemeleri kararlarının kısmen veya tümünden kaldırılıp davanın kısmen veya tümünden ilk derece mahkemesinin istinaf edilen kararındaki sonuçtan başka bir sonuçla karara bağlayan istinaf kararlarında böyle olmaktadır. Yani, bölge adliye mahkemelerinin bu davalarda verdikleri her türlü karar kesin olmaktadır.

Fakat, 6100 sayılı Kanun'un 362. maddesinde sayılanlar dışındaki davalarda bölge adliye mahkemelerinin istinaf başvuruları hakkında verdikleri kararlara karşı yapılan temyiz başvuruları üzerine Yargıtay tarafından verilen ve bölge adliye mahkemesi kararlarını uygun bulmayan bozma kararları kesin olmadığı, bölge adliye mahkemelerinin Yargıtay'ın bozma kararlarını dikkate alarak yeniden muhakeme yapması gerektiği halde, 6100 sayılı Kanun'un

362. maddesinde sayılan davalarda ilk derece yargı mahkemeleri kararlarına karşı yapılan istinaf başvuruları hakkında bölge adliye mahkemelerince 6100 sayılı HMK'nın 353/1-b.2 maddesi uyarınca verilen kararlar kesin olmakta ve bu kararlar yargılamayı nihayete erdirmektedir.

Eldeki başvuru kapsamında önemli olan husus şudur ki; yargılamayı nihayete erdiren bu bölge adliye mahkemesi kararlarından ilk derece mahkemesi kararlarının sonuçlarını kısmen veya tümünden değiştiren kararlar ise, değiştirdiği sonuç yönünden ilk defa verilen kararlar olmaktadır. Ancak, buna rağmen kesin / nihai kararlar olmaktadır.

Bu itibarla, 6100 sayılı Kanunun 362. maddenin 1. fıkrasının (a) alt bendi uyarınca temyize tabi olmayan davalardan olan eldeki davada, 6100 sayılı HMK'nın 353/1-b.2 maddesi uyarınca istinaf başvurusunun kısmen ya da tümünden kabulü halinde, uyuşmazlığın esası hakkında, ilk derece mahkemesinin istinaf konusu kararının aksine ve neticesi itibariyle ilk defa davalının aleyhine kısmen ya da tümünden sonuçlandırabilme sonucunu doğuran, dolayısıyla da davalının aslında kısmen veya tümünden kendisi aleyhine sonuçlanmaması gerektiği yönünde kanun yolu başvurusu yapma imkanını ortadan kaldıran ve bu minvalde Anayasamızın yukarıda aktarılan hükmüne uygun olmadığı sonucuna ulaşılan 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK)'nın, "miktar veya değeri kırk bin Türk Lirasını (bu tutar dahil) geçmeyen davalara ilişkin kararlar" şeklindeki 6100 sayılı HMK'nın 362. maddesinin 1. fıkrasının (a) alt bendinin HMK'nın 353/1-b.2 maddesi uyarınca "istinaf başvurusunun kısmen veya tümünden kabulü hali" yönünden iptal edilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Nitekim, Anayasa Mahkemesi'nin 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 18/6/2014 tarihli ve 6545 sayılı Kanun'un 19. maddesiyle başlığı ile birlikte değiştirilen 45. maddesinin (6) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin "istinaf başvurusunun kısmen veya tümünden kabulü hali" yönünden iptal eden 27/03/2025 tarihli E:2024/189, K:2025/83 sayılı kararı da Dairemiz başvurusundaki gerekçeleri desteklemektedir.

Tüm bu hususlar gözetildiğinde; uygulanacak kural olan 6100 sayılı HMK'nın 362. maddesinin 1. fıkrasının (a) alt bendinin 6100 sayılı HMK'nın 353/1-b.2 maddesi uyarınca "istinaf başvurusunun kısmen veya tümünden kabulü hali" yönünden Anayasanın 13. ve 36. maddelerine aykırı olduğu kanısına varıldığından iptaline karar verilmesi talep edilmiştir.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

1- 6100 sayılı HMK'nın 362. maddesinin 1. fıkrasının (a) alt bendinin HMK'nın 353/1-b.2 maddesi uyarınca "istinaf başvurusunun kısmen veya tümünden kabulü hali" yönünden Anayasanın 13. ve 36. maddelerine aykırı olduğu kanısına varıldığından iptali için Anayasa Mahkemesine başvurulmasına,

2- Dosyada bulunan konuyla ilgili belgelerin ve başvuru kararına ilişkin tutanağın onaylı birer örneğinin Anayasa Mahkemesi Başkanlığına gönderilmesine 04/02/2026 tarihinde oybirliği ile karar verildi."